

บทที่ 3

ประเภทของบทและรูปแบบของรายการวิทยุโทรทัศน์

ประเภทของบทรายการวิทยุโทรทัศน์

การแบ่งประเภทของบทรายการวิทยุโทรทัศน์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ การแบ่งตามเนื้อหา การแบ่งตามหน้าที่ของสื่อมวลชน และแบ่งตามผู้รับสาร

ประเภทของบทรายการวิทยุโทรทัศน์แบ่งตามเนื้อหาที่น่าสนใจ

สื่อมวลชนในสังคมมีหน้าที่สำคัญในการเป็นตัวกลางเชื่อมโยงสังคมให้รับรู้เรื่องราวของกันและกัน เพื่อจรรโลงคนในสังคมให้มีความเข้าใจกัน วิธีการนั้น ทำได้ด้วยการเสนอข่าวสารทั้งในด้านของเหตุการณ์ประจำวันที่เกิดขึ้น เรื่องราวที่น่าสนใจจากทุกหนทุกแห่ง สารและความรู้ต่าง ๆ นอกจากการเสนอข่าวสารแล้ว สื่อมวลชนยังมีบทบาทสำคัญในการเสนอความบันเทิงแก่ผู้รับสารในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยเสมอ ดังนั้นการแบ่งประเภทของบทวิทยุโทรทัศน์ จึงสอดคล้องกับประเภทของรายการวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งในทุกยุคทุกสมัยสามารถแบ่งอย่างกว้าง ๆ ตามเนื้อหาของสารได้เป็น 2 ประเภท คือรายการที่ให้สาระข่าวสาร และรายการที่ให้ความบันเทิง

ก. บทประเภทสาระ (Documentary , Feature)

เป็นการนำเอาข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ที่น่าสนใจหรืออาจจะไม่น่าสนใจ แต่ผู้รับสาร ควรจะรู้มาเสนอ สื่อมวลชนที่ดีมีคุณภาพไม่ควรเสนอสารตามความต้องการของผู้รับสารอย่างขาดวิจารณญาณ แต่ควรจะมีความสามารถในการพิจารณาว่าสารใดมีคุณค่า มีประโยชน์ต่อสังคม และนำเสนอสารนั้น เพื่อให้ผู้ชมมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ เช่น การแสดงให้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งและเชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิ์ การเสนอรายการเพื่อให้ประชาชนประหยัดการใช้พลังงาน เป็นต้น โดยที่สาระบางอย่างอาจจะเข้าใจยากหรือน่าเบื่อหน่ายแต่เป็นเรื่องที่ประชาชนควรรับทราบ ผู้เขียนบทหรือ

ทีมงานผลิตรายการจึงต้องพยายามทำให้รายการน่าสนใจด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การใช้รูปแบบช่องการสนทนาแทนการบรรยาย การผูกเรื่องสารคดีให้น่าติดตาม ฯลฯ

ข. บทประเภทบันเทิง (Fiction, Non Feature)

คือบทที่เขียนขึ้นเพื่อผลิตรายการที่มุ่งให้ผู้ชมได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผ่อนคลายความตึงเครียด ดังนั้นจึงไม่เน้นการเสนอเนื้อหาที่ยุ่งยากซับซ้อน เข้าใจยาก แต่จะเสนอสิ่งที่ดูแล้วสนุก เข้าใจง่าย น่าติดตาม เช่น รายการเพลง รายการตลก ขบขัน รายการละคร

ประเภทของบทรายการวิทยุโทรทัศน์แบ่งตามหน้าที่ของสื่อมวลชน

สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเสนอข่าวสาร (To Inform) เสนอความคิดเห็น (To Give Opinion) เสนอความรู้และสาระที่สังคมควรทราบ (To Educate) ทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์ (To Advertise And Public Relations) และให้ความบันเทิง (To Entertain) ดังนั้นจึงอาจจะแบ่งประเภทของบทรายการวิทยุโทรทัศน์ตามหน้าที่ของสื่อมวลชนออกเป็น

ก. บทรายการที่มุ่งให้ข่าวสาร ได้แก่ รายการที่บอกกล่าวให้ประชาชนทราบถึงความเป็นไปของสังคมว่าใครทำอะไร มีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหน เมื่อใด ทำอะไรและอย่างไร ส่วนใหญ่มักเป็นรายการที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของประชาชน การเสนอรายการมักอยู่ในรูปแบบของรายการข่าว

ข. รายการเพื่อความรู้ ความเห็น และการศึกษา จัดเป็นประเภทของรายการที่จำเป็นสำหรับสังคมข่าวสารในปัจจุบัน เนื่องจากสังคมมีความเจริญอย่างรวดเร็ว และมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ประชาชนจำเป็นต้องได้รับข่าวสารเพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิต รายการประเภทนี้ได้แก่รายการเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ รายการเพื่อส่งเสริมอาชีพ รายการความก้าวหน้าทางการแพทย์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น

ค. บทรายการเพื่อความบันเทิง เป็นรายการเพื่อผ่อนคลายความเครียด เน้นให้ผู้ชมมีความสุขสนุกสนาน เพลิดเพลิน นับว่ามีความจำเป็นในสังคมมาทุกยุคสมัย

รายการบันเทิงที่ตีพิมพ์ได้รับความนิยมสูงจากประชาชน ดังนั้นนอกจากวิทยุโทรทัศน์จะได้ทำหน้าที่ให้ความบันเทิงแล้วรายการบันเทิงยังเป็นที่มาของรายได้จากผู้อุปถัมภ์รายการ ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการของสถานีวิทยุโทรทัศน์เป็นอย่างมาก

ง. รายการเพื่อการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา วัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของการสื่อสารมวลชนก็คือ การให้บริการข่าวสารที่เป็นประโยชน์ การประชาสัมพันธ์จะสามารถสื่อข้อมูลไปยังมวลชนได้ ส่วนการโฆษณานั้น โดยรูปศัพท์แล้ว ในพจนานุกรมโฆษณาแปลว่า การเผยแพร่ออกไปยังสาธารณชน การป่าวร้อง คำว่าโฆษณาการ แปลว่า การป่าวร้องให้ทราบ การแจ้งความให้ทราบ และเมื่อมีการนำคำนี้ไปใช้กับสินค้าซึ่งขายเพื่อหวังผลกำไร จึงเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าเป็นการแจ้งข่าวสินค้าเพื่อหวังผลกำไร

ในด้านรายการวิทยุโทรทัศน์ การโฆษณามุ่งให้ข้อมูลของสินค้าเพื่อให้เกิดการขายซึ่งเป็นที่มาของกำไร ส่วนการประชาสัมพันธ์ มุ่งเน้นความหมายของการแจ้งให้ทราบถึงกิจการหรือบริการเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามการโฆษณาก็ให้ประโยชน์เกี่ยวกับข้อมูลความรู้ในตัวของสินค้า ทำให้เกิดการเปรียบเทียบคุณภาพและราคา ปัจจุบันโฆษณาคือสิ่งที่สื่อมวลชนหลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากเป็นแหล่งรายได้หลัก

ประเภทของบทรายการวิทยุโทรทัศน์แบ่งตามผู้รับสาร

ผู้รับสารได้แก่ผู้ชมรายการวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นมวลชนที่มีขนาดใหญ่มีความหลากหลายในด้านอายุ อาชีพ เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความสนใจ ฯลฯ ผู้รับสารที่แตกต่างกันย่อมมีความสนใจต่างกันด้วย ผู้ส่งสารจึงควรวิเคราะห์ผู้รับสาร เพื่อให้สามารถผลิตรายการที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับคุณลักษณะของผู้รับสารได้ ซึ่งจะทำให้รายการที่ผลิตขึ้นมีเอกลักษณ์ มีทิศทาง มีจุดเด่น เป็นที่มาของรายการที่มีคุณค่า มีผู้ชมมาก คุณภาพของรายการและจำนวนผู้ชม เป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดของรายการ เนื่องจากสื่อวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีค่าใช้จ่ายสูงทั้งในด้านการผลิตสื่อและการนำสื่อออกเผยแพร่ ดังนั้นส่วนใหญ่รายการที่มีผู้ชมมากมักจะมีผู้อุปถัมภ์รายการให้การสนับสนุนมาก

การเขียนบทรายการโทรทัศน์ โดยพิจารณาจากผู้รับสารจึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

ก. ผู้รับสารทั่วไป รายการวิทยุโทรทัศน์ประเภทที่ผลิตขึ้นสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ส่วนใหญ่ได้แก่รายการข่าว รายการข่าวสาร รายการเกม รายการบันเทิงทั่วไป โดยปกติแล้วรายการวิทยุโทรทัศน์เป็นรายการสำหรับมวลชน ดังนั้นผู้รับสารทั่วไปคือ คนทุกเพศทุกวัยจึงสามารถเลือกชมรายการได้เกือบทุกรายการ เมื่อสังคมมีความเจริญและซับซ้อนมากขึ้น มีกลุ่มคนหลากหลายอาชีพมากขึ้น กลุ่มคนมีความสนใจต่าง ๆ กัน ก็มีความต้องการรายการที่มีลักษณะเฉพาะ มีความเด่นเฉพาะตัว การสร้างลักษณะเฉพาะของรายการมีหลายวิธี วิธีที่สำคัญประการหนึ่ง คือการสร้างรายการที่มีความลึกสำหรับผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ถ้าเปรียบกับสิ่งตีพิมพ์ รายการสำหรับผู้รับสารทั่วไปอาจเปรียบเหมือนหนังสือพิมพ์ทั่วไป ส่วนรายการสำหรับผู้รับสารเฉพาะกลุ่มเปรียบเหมือนหนังสือพิมพ์ วารสารที่เจาะกลุ่มเป้าหมาย เช่น หนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษา หนังสือพิมพ์ที่เน้นแวดวงกีฬา บันเทิง หรือวารสารสำหรับสตรี วารสารสำหรับผู้บริหาร เป็นต้น

ข ผู้รับสารเฉพาะกลุ่ม ในด้านของกลุ่มผู้รับสารเอง ยังสามารถแบ่งตามลักษณะกว้าง ๆ ได้คือ แบ่งตามวัยและแบ่งตามลักษณะอาชีพ

1. แบ่งตามวัย

ก. รายการเด็ก เป็นที่ถกเถียงกันมากในปัจจุบันว่า รายการวิทยุโทรทัศน์มีอิทธิพลอย่างไรต่อเด็ก เนื่องจากสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองไม่มีเวลาพอสำหรับการเลี้ยงดูเด็ก ประกอบกับการขยายตัวอย่างกว้างขวางของสื่อวิทยุโทรทัศน์เด็กในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกดูโทรทัศน์เพิ่มขึ้นอย่างมากมายน มีผู้ผลิตรายการโทรทัศน์พยายามคิดค้นว่ารายการประเภทใดที่จะเหมาะสำหรับเด็กและพยายามผลิตรายการนั้นๆ ออกมา ตัวอย่างของรายการประเภทนี้ได้แก่รายการการ์ตูน รายการเล่านิทาน รายการที่เปิดโอกาสให้เด็กไปร่วมแข่งขันตอบปัญหาหรือเล่นเกม ฯลฯ

ข. รายการเพื่อวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต วัยรุ่นเป็นวัยที่จะเปลี่ยนจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ การรับรู้และการให้คุณค่าในสิ่งต่าง ๆ ของคนวัยนี้จึงมีความ

สำคัญมาก วัยรุ่นต้องการสิ่งที่รวดเร็วทันใจ ทันสมัย แปลกใหม่ รายการสำหรับวัยรุ่นที่ดีจึงควรต้องมีคุณค่า มีแง่คิด ทันสมัยและเข้าใจไม่ยาก

ค. รายการสำหรับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นวัยที่มีกำลังซื้อมากที่สุด และมีภารกิจต่าง ๆ มากมาย รายการวิทยุโทรทัศน์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันมักเป็นรายการสำหรับผู้ใหญ่ไม่ว่าจะเป็นรายการความรู้ รายการข่าวสาร และรายการบันเทิงต่าง ๆ

ง. รายการสำหรับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มักเป็นรายการเพื่อสุขภาพ หรือรายการที่เอื้อต่อการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. แบ่งตามอาชีพ

นอกจากการใช้เกณฑ์ด้านอายุในการแบ่งกลุ่มผู้ชมแล้ว เกณฑ์ของอาชีพก็มีความสำคัญ และมีความเป็นรูปธรรมที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการเขียนบทและการผลิตรายการได้เป็นอย่างดีลักษณะอาชีพที่มักจะนำไปสู่เนื้อหาของการผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์ได้แก่

ก. รายการสำหรับแม่บ้าน สถานีวิทยุโทรทัศน์มักมีรายการเกี่ยวกับการทำกับข้าว การเย็บปักถักร้อย การเลี้ยงดูเด็ก การจัดการบ้านเรือน

ข. รายการเพื่อเกษตรกร เนื่องจากประเทศไทยยังคงมีผู้ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นปริมาณสูงที่สุด และเกษตรกรเป็นกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยที่สุด เพื่อเป็นการส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้มีความรู้และสามารถปรับตัวได้ในสังคม จึงมีการผลิตรายการประเภทนี้ออกมา แต่มักออกอากาศในช่วงเวลาที่คนดูไม่มากนักและมีผู้สนับสนุนรายการไม่มากเท่าที่ควร

ค. รายการสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา รายการเหล่านี้ได้แก่ รายการเพื่อการศึกษาที่มักผลิตโดยสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รายการส่งเสริมความรู้ที่อยู่ในรูปแบบของการเชิญนักเรียนไปร่วมรายการ

ง. รายการสำหรับคนกลุ่มอาชีพอื่น ๆ โดยทั่วไปรายการส่วนใหญ่อาจจะมีแนวคิดที่จะผลิตเพื่อกลุ่มผู้ชมกลุ่มต่าง ๆ ที่คิดไว้ แต่ในด้านของการรับสาร เราไม่สามารถจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้รับสารได้ ผู้ชมทุกเพศทุกวัยสามารถเลือกรับสารได้ตามความสนใจของเขา แต่อย่างไรก็ตามการผลิตรายการโดยคำนึงถึงกลุ่มผู้ชมจะทำให้รายการวิทยุโทรทัศน์มีทิศทางมากขึ้น และสามารถสนองประโยชน์ต่อผู้รับสารกลุ่มเป่า-

หมายได้ดีกว่าและเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มอื่น ๆ ที่สนใจได้ด้วย

การเขียนบทสำหรับผู้ชมกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ นี้ ผู้เขียนจะต้องวิเคราะห์คุณสมบัติของกลุ่มเป้าหมายให้เข้าใจลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมความสนใจและลักษณะทางจิตวิทยา เพื่อใช้พิจารณาเนื้อหา รูปแบบ ความยาวของบท และเวลาการออกอากาศ

รูปแบบของรายการวิทยุโทรทัศน์

รูปแบบของรายการวิทยุโทรทัศน์ หมายถึง ลักษณะการดำเนินไปของรายการที่ปรากฏทางจอโทรทัศน์ ตัวอย่างรูปแบบของรายการที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น รูปแบบของรายการข่าว แต่เดิมมีเพียงการนั่งอ่านข่าวคนเดียว ต่อมานิยมให้มีผู้อ่านมากกว่า 1 คน มีภาพยนตร์ประกอบข่าวมากขึ้น ตลอดจนอาจมีการสัมภาษณ์สดทางรายการข่าว ถ้าข่าวนั้นมีความสำคัญมาก ในรายการประเภทอื่น ๆ ต่างก็มีรูปแบบที่น่าสนใจแตกต่างกันไป รูปแบบรายการโทรทัศน์ในปัจจุบันที่น่าสนใจมีดังนี้

1. รายการบรรยาย หรือพูดคนเดียว ส่วนมากมักเป็นรายการที่เน้นเนื้อหาสาระ ลักษณะของรายการ คือมีผู้พูด มาบรรยาย ตัวอย่างของรายการประเภทนี้ เช่น รายการเพื่อการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รายการรูปแบบบรรยายนี้อาจทำให้น่าสนใจมากขึ้นได้โดยวิธีต่าง ๆ เช่น ใช้รูปแบบของการสนทนา การอภิปราย การบรรยายประกอบภาพวิดิทัศน์ เป็นต้น

2. รายการสนทนา เป็นการสนทนาระหว่างผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ร่วมสนทนาหรือเชื่อมโยงเรื่องที่สนทนาซึ่งมีการกำหนดขอบเขตกันไว้ล่วงหน้าแล้ว คู่สนทนามีบทบาทเท่าเทียมกัน

3. รายการอภิปราย การอภิปรายต่างกับการสนทนาตรงที่ มีผู้ร่วมรายการมากกว่าการอภิปรายจะมีการตั้งหัวข้อไว้แล้ว ผู้ร่วมอภิปรายจะพูดในเวลาที่กำหนดให้ (ปิดหุ่ยันได้) โดยมีผู้ดำเนินรายการซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปราย ซึ่งจะดำเนินการอภิปราย ช่วยเชื่อมโยงรายการ ช่วยเน้นและสรุปประเด็น แต่ไม่ร่วมอภิปรายด้วย

4. รายการสัมภาษณ์ ได้แก่การที่ผู้ดำเนินรายการเชิญแขกมาร่วมรายการเพื่อให้สัมภาษณ์ โดยผู้ดำเนินรายการเป็นผู้ถาม ไม่ใช้บทบาทในการร่วมสนทนา อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ต้องมีการเตรียมเนื้อหาและเตรียมบทไว้ล่วงหน้า

5. รายการเกมและตอบปัญหา มักจะมีผู้ร่วมรายการ ร่วมเล่นเกม ผู้ดำเนินรายการต้องมีความสามารถ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี จึงจะทำให้รายการสนุก น่าติดตาม

6. รายการสารคดี ทดลอง เป็นการแสดงให้เห็นจริงในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การทำให้ดู เช่นการทดลองทางวิทยาศาสตร์ รายการสารคดีทำกับข้าว ฯลฯ เป็นต้น

7. รายการเพลงและดนตรี วัตถุประสงค์คือทำให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม มีทั้งรูปแบบการแสดงเป็นวง อย่างเช่นดนตรีคลาสสิก การแสดงคอนเสิร์ต การจัดฉาก และนำเสนอหนังร้องเป็นหลัก

8. รายการถ่ายทอดสด เป็นรายการที่มีจุดมุ่งหมายในการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นขณะเกิดเหตุ มีการบรรยายหรือเล่าเรื่องพร้อมทั้งถ่ายทอดสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างทันที่ทันใด

9. รายการสารคดี สารคดีหมายถึงรายการที่เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยรายการนั้นให้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน สารคดีมักเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจมีรายละเอียดแง่มุมเดียวหรือหลายแง่มุม และมีวิธีการนำเสนอได้หลายลักษณะ สารคดีที่ดีควรมีเอกภาพ

รายการสารคดีมีความยาวแตกต่างกันไปตั้งแต่ไม่กี่นาทีจนเป็นชั่วโมง ถ้าใช้เวลาในการนำเสนอเรียกว่าสารคดีสั้น เนื้อหาของสารคดีมีขอบเขตกว้างขวางมาก จนอาจกล่าวได้ว่า เรื่องทุกเรื่องที่สามารถจัดทำเป็นสารคดีได้ การนำเสนอสารคดีทำได้หลายรูปแบบตั้งแต่การเสนอภาพประกอบการบรรยาย การสัมภาษณ์ รูปแบบผสม ฯลฯ

10. รายการนิตยสารทางอากาศ เป็นรูปแบบรายการที่นำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ เหมือน นิตยสารของสื่อสิ่งพิมพ์ กล่าวคือนำเสนอเรื่องย่อย ๆ หลายเรื่องในรายการเดียว ถ้าเรื่องย่อยเหล่านี้มีเนื้อหาแนวเดียวกัน หรือกลมกลืนกันเรียกว่ารายการนิตยสารเฉพาะด้าน ถ้ามีเนื้อหาหลากหลายแตกต่างกันไป เรียกว่า นิตยสารทั่วไป ความสำคัญของรายการนิตยสารทางอากาศอยู่ที่การเชื่อมโยงเรื่องย่อยแต่ละเรื่องให้เข้ากันได้ อย่างสอดคล้องกลมกลืน รูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศคล้ายกับรายการสารคดีที่ต่างก็สามารถเสนอเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง แต่แตกต่างกันที่รายการสารคดีมุ่ง

เสนอเพียงเรื่องเดียว ขณะที่นิตยสารทางอากาศมุ่งเสนอหลายเรื่องในรายการเดียว

11. รายการละคร เป็นรูปแบบของการผูกเรื่อง และมีการแสดงตามท้องเรื่องที่เตรียมไว้แล้ว โดยมุ่งเน้นให้ผู้ชมได้รับความบันเทิง รายการละครมีทั้งละครเรื่องยาว ละครสั้นตอนเดียวจบ และละครสั้นหลายตอนจบ

12. รายการสาระละคร เป็นรูปแบบของการแสดงละคร และให้ความรู้ควบคู่กันไป วัตถุประสงค์ของสาระละครคือการให้ความรู้ โดยใช้ละครเป็นสื่อ เพื่อให้รายการน่าสนใจ น่าติดตามชมมากกว่าการใช้รูปแบบอื่น

13. รายการรูปแบบอื่น ๆ เช่นรูปแบบผสมผสาน รูปแบบปกิณกะ ผู้เขียนบทวิทยุโทรทัศน์สามารถสร้างสรรค์รูปแบบต่าง ๆ ในการนำเสนอได้

รูปแบบการเขียนบท

รูปแบบการเขียนบทรายการวิทยุโทรทัศน์ อาจแบ่งออกเป็น 3 แบบใหญ่ ๆ ได้แก่

1. Rundown Script, Fact Sheet (บทคร่าว ๆ) เป็นเพียงโครงร่างคร่าว ๆ ที่กล่าวถึง รายการวิทยุโทรทัศน์ว่าเป็นเรื่องอะไร ลำดับของรายการมีอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้ฝ่ายต่าง ๆ รู้ลำดับของรายการ เมื่อมีบทคร่าว ๆ แล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องจะเข้าใจภาพรวมของการทำงาน ในส่วนของรายละเอียด แต่ละฝ่ายอาจจะต้องเตรียมการเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. Semi Script (บทกึ่งสมบูรณ์) เป็นบทที่ผู้เขียนบทรู้ถึงแนวคิดของเรื่อง และค้นคว้าข้อมูล พร้อมทั้งเขียนเป็นบทได้แล้ว แต่มีบางช่วงที่ไม่อาจจะบุงลงไปได้ จึงได้วางแนวทางของเรื่องไว้เพื่อให้ผู้ดำเนินรายการทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็วขึ้น บทที่เขียนโดยใช้แบบรูปแบบนี้ มักได้แก่บทที่มีเนื้อหาเป็นเชิงอภิปราย การสาธิต การแข่งขัน การสนทนา สารคดี เป็นต้น

3. Fully Script (บทสมบูรณ์) เป็นบทที่บอกทุกสิ่งทุกอย่างไว้ มีการเขียนคำพูดทุกคำที่ต้องการสื่อออกไป บอกลักษณะภาพที่ต้องการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปเตรียมตัวได้ทั้งตัวแสดง ช่างกล้อง ฝ่ายฉาก ฯลฯ โดยทั่วไป บทภาพยนตร์ บทละครวิทยุโทรทัศน์ มักใช้การเขียนบทแบบนี้

ตัวอย่างบทคร่าว ๆ

รายการ ทุกทิศทุกทาง(อร่อยช่อง 5 คอนพิเศษ)

วันออกอากาศ จันทร์ที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.....

เวลา 16.30 - 17.30 น.

เปิดรายการ

คัลเลอร์บาร์

เฟดแบล็ค

ถวายพระพร สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

เพลง นางรอ อัมพร แหวนเพชร

ไตเติ้ลรายการ

พิธีกรเปิดรายการ

อินเตอร์ลูดปิดท้าย

แบลิ่งโฆษณา..เบรก 1.

อินเตอร์ลูด

เสนอช่วงเมนูวันนี้ สาริตการทำปลาตุ๋นทรงเครื่อง

อินเตอร์ลูดปิดท้าย

แบลิ่งโฆษณา..เบรก 2.

อินเตอร์ลูด

พิธีกรพูดคุย สรุปกล่าวลา ปิดรายการ

ไตเติ้ลท้ายรายการ

รวม 21.45 นาที

คิวโฆษณา

รายการ ทุกทิศทุกทาง(อร่อยช่อง 5 ดอนพิเศษ)

วันออกอากาศ จันทร์ที่ 12 สิงหาคม พ.ศ.....

เวลา 16.30 - 17.30 น.

โฆษณา 1.	วีทีอาร์ น้ำมันพืชมรกต นายไขเจียว	15 วิ.
	วีทีอาร์ เทปมณฑลสิทธิ์ คำสร้อย จดหมายผิดซอง	30 วิ.
	วีทีอาร์ น้ำปลาทิพรส ชุดกุก	15 วิ.
	วีทีอาร์ ร้านเพชรบุปผาสี ชุดพิเศษ	30 วิ.
	วีทีอาร์ เทปสุนารี อุ้มท้องร้องไห้ พระพิฆเนศ	30 วิ.
	วีทีอาร์ โปรโมทรายการ "สมองใส"	15 วิ.

โฆษณา 2.	วีทีอาร์ ผลไม้กระป๋องมาลี เอกลักษณ์ไทย	30 วิ.
	วีทีอาร์ เทปสุนารี อุ้มท้องร้องไห้ พระพิฆเนศ	30 วิ.
	วีทีอาร์ น้ำปลาทิพรส ชุดยายกับหลาน	15 วิ.
	วีทีอาร์ น้ำมันพืชมรกต นายไขเจียว	15 วิ.
	วีทีอาร์ น้ายาทีโพล์ ชุดจานเด็ก	15 วิ.
	วีทีอาร์ หม้อเอนกประสงค์ ฮานาปิชิ	30 วิ.
	วีทีอาร์ เทปสุนารี ชุด 10 ปีทอง	30 วิ.

รวม 5 นาที

ตัวอย่างบทกึ่งสมบูรณ์
บทสารคดี ชุด "พลังแผ่นดิน"

ภาพ

เสียง

คิวที่ 1

Super

Fade in " ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๔ "

Fade out

Fade in พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ Fade out

Fade in " 50 ปีบารมีแม่ทั่วไทย " Fade out

ปล่อย Black ไว้ประมาณ 5 วินาที

(ทิ้งอารมณ์)

ดนตรีเริ่มเข้า (แบบเร้าใจ)...ตึง...

ตึง...ตึง...

คิวที่ 2

ภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ของประเทศไทยโดยจะใช้
การร้อยเรียงภาพเหตุการณ์สลับกับการสัมภาษณ์
มี Super เชื่อมเหตุการณ์โดยแบ่งเป็นช่วง

ดนตรีเร้าใจ (เพลงรวม)

VOXPOP (เสียงคนตรีจะ
fadeเบา ๆ อยู่ข้างหลัง)

- ใส
- International King
- ทหาร/การเมือง (อุดมการณ์)
- สภาพปัญหา, TV, Internet
- ความเหนื่อยล้า

ดนตรีบางช่วงจะตามยุค
ของเหตุการณ์

(คิวนี้จะมี Script ย่อยอีก)

คิวนที่ 3
อารมณ์คนท้อแท้ เหน็ดเหนื่อย
จากระบบ

V.O. (อ.ชงทอง. จันทรางศุ)
"...บางครั้งอาจต้องเหน็ดเหนื่อย"
"...บางครั้งอาจต้องท้อแท้....."
"...สิ้นหวัง หมดกำลังใจ....."

(เพลงอารมณ์ซ้าลง/อารมณ์
เปลี่ยนจากเดิม)

คิวนที่ 4
ภาพพ่อจูงลูกในป่า
และกว้าง

V.O. (ผู้หญิงอ่านกลอน)
"ฉันเดินตามรอยเท้าอันรวดเร็วที่บ
ของพ่อโดยไม่หยุด...
ผ่านเข้าไปในป่าใหญ่ นากลับ
ไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด มืดและกว้าง
มีต้นไม้ใหญ่ใหญ่เหมือนหอคอย
ที่เข้มแข็ง..."

พ่อจ๋า...ลูกหิวจะตายอยู่แล้วและ
เหนื่อยด้วย...ดูซิจะ...เลือดไหล
ออกมาจากเท้าทั้งสองที่บาดเจ็บ
ของลูก...ลูกกลัวงู เสือ และหมา
ป่า...พ่อจ๋า...เราจะถึงจุดหมาย
ปลายทางไหม..."

คิวนที่ 5
เปิดตัวพิธีกร
พิธีกรมีลักษณะเป็นผู้ใฝ่เรียน

พิธีกร "ท่ามกลางกระแสอันเชี่ยว
กรากของการแข่งขันและการต่อสู้

รวมภาพการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว(ทรงงานจริง ๆ)

ดิฉันเพื่อจุดหมายปลายทางที่ดีกว่า
หลายคนอาจมีรอยยิ้ม... หลายคน
อาจมีหยาดน้ำตา... ไม่ว่าจะสุข
หรือทุกข์...จะหัวเราะ หรือร้องไห้...
กาลเวลาจะผันผ่านเนิ่นนานสักเพียง
ใด...สิ่งที่เราชาวไทยทุกคนรับรู้ร่วม
กันคือ บนความเปลี่ยนแปลง.....
เหน็ดเหนื่อย...ท้อแท้...ที่เกิดขึ้น...
พวกเราไม่ได้อยู่กับอย่างเดียวตาย...
ใช่แล้วครับ...เรายังมีพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงประทับเคียง
ข้างชาวไทยเสมอมา....โดยตลอด
ระยะเวลา 50 ปี แห่งการครองสิริ-
ราชสมบัติ พระองค์ได้ทรงงานหนัก
เรื่อยมา..."

คิวที่ 6

พิธีกร (สถานที่เดิม)

พิธีกร "ตลอด 50 ปีแห่งการครอง
สิริ-ราชสมบัติ พระองค์ทรงทุ่มเท
ทั้งพระกำลังกายและพระกำลังใจ
โดยไม่ทรงย่อท้อต่อความเหน็ด
เหนื่อยพระวรกายเลยแม้แต่น้อย
จนกระทั่งเกิดอาการพระประชวร"
....พิธีกรทั้งอารมณ์แบบซึ่ง ๆ....

คิวที่ 7

เอกสารตราครุฑแถลงการณ์พระอาการ
ประชวร

V.O. "แถลงการณ์สำนักพระราชวัง

เรื่อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระประชวร...."

....วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช....

VOXPOP นายแพทย์ เกี่ยวกับ
พระอาการประชวร

V.O. "แถลงการณ์สำนักพระราชวัง
เรื่อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
พระประชวร...."

.... วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช....

VOXPOP นายแพทย์ เกี่ยวกับพระ
อาการประชวร

V.O. "แถลงการณ์สำนักพระราชวัง
เรื่อง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
พระประชวร...."

VOXPOP นายแพทย์ เกี่ยวกับพระ
อาการประชวร

คิวที่ 8

พิธีกร (สถานที่เดิม)

พิธีกร "เมื่อพลังศูนย์รวมจิตใจอันยิ่งใหญ่
ของคนไทยทั้งชาติ ย่อมพระ
กำลังด้วยภารกิจการทำงาน ในวันนี้แล้ว
คนไทยทั้งชาติละครับจะเป็นอย่างไร"

คิวที่ 9

คุณยายเล็ก

VOXPOP คุณยายเล็ก

ความรู้สึกต่อพระอาการประชวร

เบรค

คิวที่ 10
ประชาชน

VOXPOP ความรู้สึกของประชาชน
ต่อพระอาการประชวร

Ins. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง
พระประชวร

- คุณยายเล็ก
- ค.ญ.กรกช จันทระเกียรติ
- คุณพลอยอำพล
- ลูกเสือชาวบ้าน
- ฯลฯ

คิวที่ 11
พิธี (สถานที่เดิม)

พิธีกร "ด้วยความห่วงใยและกำลัง
แรงใจน้อย ๆ น้บพัน น้บหมื่น น้บ
แสน น้บล้านดวงของเหล่าพสก
นิกรชาวไทยที่มีต่อพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กอรปกับ
พระกำลังใจของพระองค์เองจึงทำ
ให้พระอาการประชวรนั้นทุเลาลง
แต่ยังมีคำถามที่ติดอยู่ในหัวใจของ
คนไทยทั้งชาตินะครับว่า.....
เพราะเหตุใดท่อนอพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงมีพระกำลัง
ใจที่ดี แม้ในขณะที่ทรงพระ
ประชวรอย่างหนัก"

คิวที่ 12

ภาพประชาชนพนมมือ

(ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่)

ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

ประชาชนเข้าเฝ้ารับเสด็จในภูมิภาคต่าง ๆ

คิวที่ 13

พิธี (สถานที่เดิม)

V.O.(เสียงผู้ชาย) "ในหลวงอย่าละ
ทิ้งประชาชน"

V.O.(รศ.ชงทอง จันทรางศุ)

"เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงได้ขึ้นดั่งนั้น พระองค์ก็ทรง
ตอบชายผู้นั้นอยู่ในใจว่า ถ้า
ประชาชนไม่ทิ้งข้าพเจ้าแล้ว
ข้าพเจ้าจะละทิ้งอย่างไรได้"

พิธีกร "แม้วันเวลาได้ล่วงเลยผ่าน
มาเนิ่นนานนับครึ่งศตวรรษแล้ว
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิ
พลอดุลยเดชก็ทรงรักษาสัญญาที่
พระองค์ทรงให้ไว้กับประชาชน
ชาวไทยอย่างเหนียวแน่น โดย
ตลอดระยะเวลา 50 ปี แห่งการ
ครองสิริราชสมบัตินั้นถือได้ว่าเป็น
50 ปีที่พระองค์ทรง "ให้" กับประชา
ชนชาวไทยอย่างแท้จริงเพราะไม่ว่า
ประชาชนของพระองค์จะทุกข์ร้อน
หนาวเหน็บ เดือดร้อนได้รับ
เคราะห์กรรมหนักหนาสาหัส
สักเพียงใด เมื่อพระองค์ทรง
ทราบพระองค์ก็จะทรงพยายาม

ที่จะขจัดปิดเป่าความเดือดร้อนนั้น
โดยทันที สมแล้วที่พระองค์เคย
ตรัสว่า ทุกข์ของประชาชน คือ
ทุกข์ของแผ่นดิน"

คิ้วที่ 14

ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากการที่
พระองค์ไม่ละทิ้ง
Ins.ภาพเหตุการณ์นั้น ๆ

VOXPOP

- คุณยายเล็ก
 - ผู้ประสบเคราะห์กรรมโรงแรม
ถล่มที่นครราชสีมา
 - แสน ส.เพลินจิต
 - ผู้ประสบภัยน้ำท่วมปี 2538
- ฯลฯ

คิ้วที่ 15

พิธีกร(สถานที่เดิม)

พิธีกร "มีคำกล่าวไว้ว่าธรรมชาติได้
มอบเวลาให้เป็นความเท่าเทียมกัน
ระหว่างมนุษยชาติ....ใช่แล้วครับ
ทุก ๆ คนมีเวลาเท่าเทียมกันหมด
มี 24 ชั่วโมงใน 1 วัน ส่วนในเวลา
1 วันนั้น ใครจะทำอะไรได้มาก
น้อยแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับแต่ละ
บุคคลแล้วละครับ.....แต่สำหรับ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว
ละก็ การทรงงานและการช่วย
เหลือประชาชนของพระองค์ยังผล
ให้ชีวิตของไทยดีขึ้นตลอด 24 ชั่วโมง
ทีเดียวครับ"

คิวที่ 16

นาฬิการูปแบบเทห์ ๆ ที่เข็มนาฬิกาหมุนจากเวลา
24.00 น. ไปจนครบ 1 รอบ คือ 24.00 น. ของ
อีกวันหนึ่งแล้ว KEY ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระองค์ท่านประทับบนนาฬิกา

กลไกการไขลานของนาฬิกา

เข็มนาฬิกาเดินไปหยุดที่เวลา 02.00 น. แล้ว
KEY ภาพโครงการที่พระราชวังสนามจันทร์
ชื่อนาฬิกา

เสียงนาฬิกาไขลาน

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 04.00 น. แล้ว KEY
ภาพตำรวจในโครงการตามแนวพระราชดำริ
ชื่อนาฬิกา

เสียงการปล่อยแถวตำรวจ

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 05.00 น. แล้ว KEY
ภาพการรีดนมวัวชื่อนาฬิกา

เสียงจริง (วัวร้อง)

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 06.00 น. แล้ว KEY
ภาพการเปิดน้ำชลประทาน ชื่อนาฬิกา

เสียงเปิดน้ำ/น้ำไหล

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 08.00 น. แล้ว KEY
ภาพเด็กนักเรียนโรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์
เคารพธงชาติ ชื่อนาฬิกา

เพลงชาติไทย

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 10.00 น. แล้ว KEY
ภาพเรือพยาบาลชื่อนาฬิกา

เสียงนาฬิกา

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 12.00 น. แล้ว KEY

เสียงระฆังบอกเวลาพักเที่ยง

ภาพการพักรับประทานอาหารของเด็กนักเรียน
โรงเรียนในพระบรมราชูปถัมภ์โดยมีภาพเด็ก ๆ
วิ่งออกมาจากห้องเรียนช้อนอยู่บนนาฬิกา

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 14.00 น. แล้ว KEY
ภาพการทำฝนเทียมช้อนอยู่บนนาฬิกา

เสียงพายุ/ฝนตั้งเค้า

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 16.00 น. แล้ว KEY
ภาพกังหันน้ำชัยพัฒนาช้อนอยู่บนนาฬิกา

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 18.00 น. แล้ว KEY
ภาพการเคารพธงชาติของโรงเรียนในพระบรม
ราชูปถัมภ์ช้อนอยู่บนนาฬิกา

เสียงเพลงชาติ

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 20.00 น. แล้ว KEY
ภาพจอโทรทัศน์ที่กำลังเสนอข่าวในพระราชสำนัก
ช้อนอยู่บนนาฬิกา

เสียงผู้ประกาศข่าวโทรทัศน์

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 22.00 น. แล้ว KEY
ภาพในโรงภาพยนตร์ที่มีการยื่นตรงถวายความ
เคารพพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวช้อนอยู่บนนาฬิกา

เสียงเพลงสรรเสริญพระบารมี

เข็มนาฬิกาเดินไปที่เวลา 24.00 น. แล้ว KEY
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯช้อนอยู่บนนาฬิกา

คิวที่ 17

พิธีกร

พิธีกร "การทรงงานอย่างหนักของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
ที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง ยังผล
ให้ทุกชีวิต บนผืนแผ่นดินไทยมี
ความหมาย หลายคนมีผลที่กำลัง
ที่จะเดินทางต่อไป ซึ่งจาก
ประสบการณ์ที่ผมได้ติดตามการ
ทรงงานของพระองค์ท่านมาตลอด
ทำให้ผมได้พบกับบุคคลคนหนึ่ง
ครับ....บุคคลๆนี้เมื่อได้มีโอกาส
รับความช่วยเหลือจากพระองค์
แล้วก็ไม่ได้หยุดนิ่งและรอ
คอยความช่วยเหลือเท่านั้นนะ
ครับ.."

คิวที่ 18

พิธีกร

พิธีกรเปิดสมุดนัดหมาย...หาหมายเลขโทรศัพท์
ไปเจอที่ตัวอักษร "พลังแผ่นดิน"

พิธีกร "ผมมีนัดที่จะโทรศัพท์ไป
หาคนๆ นั้นพอดี"

พิธีกร "ผมจะไปแต่เช้าเลยครับ"

เบรค

ตัวอย่างบทสมบุรณ์ (Screen Play)

จากบทภาพยนตร์

เรื่อง อำแดงเหมือนกับนายริด

ไตเติล

เปิดอิน

ตัวหนังสือสีขาวบนพื้นดำ ภาษาไทยอยู่ทางซีกขวามือ ภาษาอังกฤษอยู่ทางซีกซ้ายมือ
มีข้อความตรงกันดังนี้

ก่อน พ.ศ.2408

สตรีไทยถูกประเมินค่าต่ำมากในสังคม

บิดามารดาหรือสามี

มีสิทธิตามกฎหมาย

ที่จะยกหรือขายบุตร,ภรรยา

ของตนให้แก่ผู้อื่นได้

โดยมิพักต้องตามความสมัครใจ

ดูชายวิ้วชายควาย

จนมีคำกล่าวถึงสิทธิในความเป็นคนของสตรีไทยว่า

"ผู้หญิงเป็นควาย ผู้ชายเป็นคน"

ดิสโซลว์

ดวงอาทิตย์เที่ยงจัดจ้า เห็นกลุ่มเมฆสีด้าลอยเข้ามาบดบัง กลุ่มแล้วกลุ่มเล่า เมฆ
เคลื่อนตัวเร็ว ในไม่ช้าเมฆบังดวงอาทิตย์หมด เที่ยงวันแท้ ๆ แต่มีตมัวปานพแบบด้า
ซ้อนแคบชั้นชื่อดารานาชาย - หญิง 2 คนก่อน (ทีละชื่อ)แล้วจึงซ้อนชื่อเรื่อง "อำแดง
เหมือนกับนายริด" ตามด้วยข้อความว่า " ทำจากเรื่องจริงที่ปรากฏหลักฐานอยู่ใน
ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะลักพา พ.ศ.2408 (รัชกาลที่ 4) " แล้วตามด้วยแคบชั้น
อื่น ๆ จนหมด จึงทิลท์กล้องลงต่ำ เห็นสภาพภูมิประเทศมืดครึ้มต่อเนื่องจากเบื้องบนลม
พัดแรง ยอดไม้ใหญ่ห้อยแกว่งไกวปานจะหักโค่น สายฟ้าแลบลั่นครืน ๆ น่ากลัว

ซ้อนข้อความ

เดือน 7 ขึ้น 13 ค่ำ ปีระกา

(22 พฤษภาคม 2404)

สภาพดินฟ้าอากาศต่อเนื่อง ท่ามกลางเส้นทางเดินเท้าชายป่า ริมแม่น้ำอ้อมน้อย ภิภษุ
หนุ่มรูปหนึ่ง - ชื่อริด เดินฝ่าลมมาด้วยอิริยาบถสำรวมเดี่ยวดาย ผ่านหนอง-บึง
ถึงภาพที่หนอง-บึง เห็นเม็ดฝนเริ่มโปรยปรายลงมา แล้วหนาเม็ดขึ้นทุกที ๆ

1 ภายนอก ศาลาร้างริมฝั่งแม่น้ำ/กลางวัน

เป็นศาลาที่ปลูกไว้ให้คนเดินทางพัก แต่มีสภาพเก่าจนชำรุดทรุดโทรมผาต้านแม่น้ำแทบ
จะไม่เหลืออยู่เลย หลังคากระเบื้องถึงแม้จะยังพอมืออยู่บ้างก็คุ้มฝนไม่ได้มากนัก

ฝนตกหนักปานฟ้ารั่ว ฟ้าลั่น ล้วนให้ความรู้สึกน่าสะพึงกลัว

พระริดหลบฝนอยู่ในศาลา หันหน้าออกทางด้านแม่น้ำ

บริเวณโดยรอบไม่เห็นสิ่งมีชีวิตอื่นใดอยู่เลย

แม่น้ำพรวามัวด้วยสายฝนและอากาศ มองไม่เห็นฝั่งตรงข้าม

ฟ้าแลบแปล็บ ๆ สิ่งหนึ่งผิดปกติปรากฏขึ้นไหว ๆ กลางสายน้ำ

พระริดสะดุดตา จ้องมอง

รู้ว่าสิ่งที่เห็นผิดปกตินั้นคือเรือพายลำหนึ่งกำลังไต่คลื่นลมและลม ต่อ
มาคนพายซึ่งมืออยู่คนเดียวพยายามจะเกาะเรือ แต่ลม-คลื่นกระซอกเรือออกห่าง คนผู้
นั้นจึงหันหน้าว่ายน้ำเข้าฝั่ง...พอว่ายได้ แต่ว่ายไม่แข็ง ด้านแรงคลื่นลมไม่ไหว จมแล้ว
จมอีก มีท่าที่จะจมน้ำตาย

สีหน้าพระริดบ่งบอกถึงความวิตกกังวล เหลียวดูรอบตัว

แลไป เห็นแต่ฝนและแมกไม้ ไม่มีใครอื่นพอที่ขอแรงให้ลงไปช่วยคนใน
แม่น้ำได้เลย....คนในแม่น้ำที่กำลังอ่อนแรงลงมากแล้ว

พระริดมองและตัดสินใจ

หลังศาลาด้านแม่น้ำ พระริดปรากฏตัว...ไม่มีจิวรห่มคลุมนุ่งสบงแต่ไม่
โจงกระเบนสั้น-แบบตกเขมรขึ้นมาดูทะมัดทะแมง...พระริดกระโจนลงน้ำ

พระริดว่ายน้ำแข็ง ว่ายน้ำฝ่าคลื่นลมไปยังคนจมน้ำ

คนจมน้ำหมดแรง พระริดดำค้ำว่าตัวไว้ได้ คนจมน้ำพอรู้ว่ามีคนมาช่วย

ความกลัวตายทำให้เกาะยึด พระริตว่าอย่าไม่สะดวกก็แกะ-กระซอกมือที่
เกาะคอตน คนผู้เกาะก็ยิ่งเกาะกอดแน่นยิ่งขึ้น-ออกแนบอกพระริต พาให้จมน้ำไปด้วยกัน
ทั้งคู่ พระริตจึงต้องชั้ดด้วยกำปั้น...แน่นิ่งแล้วช้อนคอพาว่ายกลับเข้าฝั่ง

ทั้งหลายแหล่งเกิดขึ้นสลับสนอลหม่านในความมืดมัวชั่ว...ในความโกล้ดัว
จนยากจะรู้ว่าอะไรเป็นอะไร

พระริตพาคนจมน้ำถึงฝั่ง เหนื่อยแทบตาย หอบซี่โครงบานวางคนจมน้ำ
ลง จะลากขึ้นให้พ้นน้ำ พลัน-ได้เห็น คนที่ตนช่วยมาและเกาะคอ...ผู้หญิง

ปล่อยมือ...ร่างนั้นร่วงแต่เจ้าตัวได้สติแล้ว....พระริตเห็นชั้ด ๆ กระจ่าง
แก่สายตา-ท่อนบนของผู้หญิงเปลือยเปล่า.....เป็นหญิงสาวนมเต่งตึง พระริตอุทานด้วย
ความตกใจ เสียงอุทานทำให้หญิงสาวลืมนตาต่างฝ่ายต่างประสานสายตากัน

คัท

2.ภายใน โบสถ์วัดชนุน/กลางวัน (ปลายของวันเดียวกัน)

พระพุทธรูปองค์ประธาน เน้นพระพักตร์เด่น เสียงหลวงปู่สื่อแทนเสียงพระพุทธรูป
เสียงหลวงปู่

พระริต แม้ร่างกายของเธอได้จับต้องโอบกอดผู้หญิง
(หลวงปู่กำลังพูดต่อเนื่อง โดยมีพระริตนั่งฟังอยู่ตามลำพัง)

หลวงปู่

แต่การจะปรับเธอว่า ต้องอาบัติน้อยหนัก คือ ปาราชิก และให้เธอขาด
จากความเป็นพระนั้นยังไม่ได้ เพราะการปรับอาบัตินี้ ต้องฟังเอาเจตนาเป็นหลักสำคัญ
ในการตัดสิน แต่เจตนาบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์เป็นเรื่องรู้ได้เฉพาะตัว ถ้าเธอลงไปช่วยคน
จมน้ำ เพราะณ.ที่นั้นไม่มีใครจะช่วยแทนได้ และเธอไม่รู้มาก่อนว่า คนจมน้ำเป็นผู้หญิง
เจตนาของเธอก็เป็นเจตนาบริสุทธิ์ เธอก็ไม่ต้องอาบัติปาราชิก

พระริตกราบหลวงปู่ด้วยความเคารพศรัทธาเป็นอย่างยิ่ง

คัท

3.ภายใน บนเรือนนายเกต/กลางวัน (ตอนปลายของวันเดียวกัน)

ฮ่าแดงเหมือนนั่งชิมอยู่ที่ระเบียง....กำลังครุ่นคิดถึงเหตุการณ์เรือล่มเมื่อคอนเทียงพิทักษ์พิพานใจเมื่อไม่กี่ถึงว่าหื่อนกกดกอดพระภิกษุ และพระภิกษุนั้น - พระริต ได้แลเห็นหล่อนเปลือยอก...

ย่าเพิ่งกลับจากสวน กระตืดกระจาดผักและของสวนขึ้นบันไดเรือนมา นายเกตกำลังกินข้าวโดยมีฮ่าแดงนุ่มคอยปรนนิบัติอยู่ข้างๆ เห็นร่วมเฟรมภาพกับย่า แต่เน้นภาพที่ย่า

ย่า

(กับเหมือน)

ทำไมไปนอนพักเสียก่อนล่ะลูก

เหมือน

ฉันไม่เป็นอะไรแล้วละย่า

(นายเกตสอดขึ้น โดยที่ยังไม่ทันกลืนคำข้าวลงคอ)

เกต

ยังตื่นที่เอาเงินค่าเช่าสวนไปให้ท่านขุนเสียก่อน

(ย่าวางกระจาดผักแล้วนั่งลงข้างๆ หลาน)

ย่า

(กับเกต)

เอ็งก็ห่วงแต่เรื่องเงิน ชีวิตลูกไม่รู้จักห่วงบ้างหรืออย่างไร

(เน้นหน้านายเกตขัดเจิน เห็นนุ่มร่วมเฟรม)

เกต

ทำไมฉันจะไม่ห่วงล่ะแม่ นิ่งเหมือนมันรันทาที่ตายเอง...รู้ๆอยู่ว่าพายุมา

ก็น่าจะหลบรอกอยู่ฝั่งชะโน้นก่อน

(เหมือน-พูดกับย่ามากกว่าจะตั้งใจตอบโต้คำของพ่อ)

เหมือน

ตอนนั้นฉันคิดว่า กว่าฝนจะลงคงข้ามแม่น้ำเข้าคลองใต้ทัน

(เกต-คนเดียว)

เกศ
กุเลยเสียบเรือไปทั้งลำ

(ย่า-คนเดียว)

ย่า
ก็ดีกว่าเสียบลูกละวะไอ้เกศ

นุ่น

บุญมันยังมี พายุขนาดนั้นยังอุตสาห์มีคนกล้าลง
ไปช่วย(กับเหมือน)...บุญคุณเขาล้นหัวเอ็งนัก
น่าจะตามให้รู้ว่าเขาชื่ออะไร บ้านอยู่ไหน-ก็ไม่ตาม
(ทั้งภาพที่อำแดงเหมือน-หล่อนอำพรวางความจริงไว้)

ฯลฯ

ที่มา : รม ชาติวิ, จันนิภา, บทภาพยนตร์เรื่อง อำแดงเหมือนกับนายริด กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สนุกอ่าน,
2537 : 14-19.

แบบฟอร์มการเขียนบท

วัตถุประสงค์ของการเขียนบท คือ เป็นเครื่องมือให้ทราบว่า จะเสนอภาพอะไร ลักษณะไหน และจะให้เสียง ซึ่งอาจจะเป็นการบรรยาย บทสนทนา ฯลฯ ว่าอย่างไร แบบฟอร์มการเขียนบทที่เข้าใจง่ายอาจเขียนได้ 2 แบบ คือ

1. The Two Column Script บางที่เรียกว่า Split Page Format เป็นบทที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ทั้งนี้เนื่องจากสนองตอบกับสื่อวิทยุโทรทัศน์ที่มีทั้งภาพและเสียงได้ เมื่ออ่านบทจะทราบทันทีถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง แบบฟอร์มนี้แบ่งหน้ากระดาษออก 2 ด้าน ด้านซ้ายจะเขียนบทข้อมูลเกี่ยวกับภาพทั้งหมด ซึ่งจะมีขนาดภาพ มุมกล้อง มุมการถ่ายทำ ส่วนด้านขวาเป็นข้อมูลสำหรับเสียงทั้งหมด เช่น เสียงบรรยาย เสียงการสนทนา เสียงดนตรี เป็นต้น

2. The One Column Script บางที่เรียกว่า Single Column Format ในการเขียนบทบันเทิงคดี โดยเฉพาะบทละครโทรทัศน์และบทภาพยนตร์ ซึ่งมักมีความยาวมากและมีรายละเอียดมากมายทั้งในส่วนของตัวแสดง มุมกล้อง ฉาก บรรยากาศ ฯลฯ นักเขียนบทนิยมเขียนโดยใช้แบบฟอร์มนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ที่จะดำเนินไปตามบทให้หมดก่อน เพื่อใช้เป็น Guide Line สำหรับทุกฝ่าย

การเขียนบทแบบ The One Column Script ยังนิยมใช้ในการเขียนบทคร่าว ๆ (Rundown Script) ด้วยเนื่องจากลำดับเรื่องราวและขั้นตอนได้ง่าย